

GEWASBESCHERMINGSBELEID

Beleid als brug tussen wetenschap en praktijk

P-40

Jan Buurma

LEI Wageningen UR, 2502 LS Den Haag; e-mail: jan.buurma@wur.nl

De uitnodiging voor de Gewasbeschermingsmanifestatie suggereert, dat de kloof tussen wetenschap en praktijk kan worden overbrugd met een serie voordrachten en posters over gewasbescherming tussen fundament en consument.

Een socio-technische analyse van twintig jaar gewasbeschermingsbeleid in Nederland heeft geleerd dat wetenschap en praktijk verschillende stromingen vertegenwoordigen die alleen via beleidsmaatregelen met elkaar kunnen worden verenigd. Uit een *stakeholder*-analyse van de gewasbeschermingswereld in Nederland kwamen drie groepen van actoren/belangen te voorschijn: (1) toelating/toepassing van chemische middelen, (2) ontwikkeling/verspreiding van robuuste teeltsystemen, en (3) ontwikkeling/uitvoering van beleidsplannen. In deze drie groepen schemeren de hoofdlijnen van de praktijk, de wetenschap en het beleid door.

Het succes van het Meerjarenplan Gewasbescherming (1990-2000) en de Nota Duurzame Gewasbescherming (2000-2010) is voor een belangrijk deel terug te voeren op de regie die het beleid daarin heeft gevoerd. In het Meerjarenplan Gewasbescherming stond volume-vermindering voorop. Het terugdringen van de grondontsmetting vervulde een sleutelfunctie in het behalen van de volumevermindering. Op uitnodiging van het beleid werden resistente rassen en bemonsterings/detectie-methoden ontwikkeld. Daarna zorgde de Regulering Grondontsmetting ervoor, dat de grondontsmetting grotendeels uit de praktijk verdween.

In de nota Duurzame Gewasbescherming staat vermindering van de milieubelasting voorop. Het terugdringen van de emissie naar het oppervlaktewater vervult een sleutelfunctie in

het behalen van de beoogde milieuwinst. In opdracht van het beleid werden emissiebeperkende maatregelen (spuitapparatuur, spuitvrije zones) ontwikkeld en beoordeeld. Daarna zorgde het Lozingenbesluit ervoor, dat de betreffende maatregelen in de praktijk werden toegepast en de beoogde milieuwinst grotendeels werd binnengehaald.

Met andere woorden: wetenschap en praktijk redeneren vanuit verschillende denkrichtingen, samen te vatten als 'robuuste teeltsystemen' respectievelijk 'chemische bestrijding'. Zonder maatschappelijke druk of beleidsmatige regie zal de kloof tussen wetenschap en praktijk niet verdwijnen. Beleid is nodig om wetenschap en praktijk met elkaar te verbinden.

Fytosanitair twinning-project met Roemenië

P-41, P-42, P-43, P-44

Pieter Oomen en Hans Smolders

Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen

Precies binnen de daartoe beschikbare anderhalf jaar heeft de PD zijn *twinning*-project in Roemenië voltooid. In meer dan één opzicht betrof het *twinning*: in de gebruikelijke zin van nauwe samenwerking tussen twee vergelijkbare ministeries in een oude en een nieuwe lidstaat ter begeleiding van de toetreding tot de Europese Unie, en in de ongebruikelijke zin dat er twee *Resident Twinning Advisers* (RTAs) op het project in Boekarest zaten: Pieter Oomen voor het fyto-sanitaire en fytofarmaceutische deel en Hans Smolders voor het deel van zaaizaad en voortkweekingsmateriaal. Deelnemers in de samenwerking waren het Fytosanitaire Agentschap van het Ministerie van Landschap in Roemenië, de Nederlandse Plantenziektenkundige Dienst als leidende partner samen met het Franse Ministerie van Landbouw.

In het fyto-sanitaire deel van het project zijn er 633 Roemeense inspecteurs en deskundigen opgeleid in 52 sessies en drie studiereizen door

POSTERS

twintig Nederlandse, zeven Franse en een Deense deskundige. In het zaaizaadgedeelte zijn 256 Roemeense deelnemers opgeleid in 43 sessies en negen studiereizen door zeventien Nederlandse en achttien Franse deskundigen. Met de opgedane deskundigheid kunnen de Roemenen nu de Europese wetgeving goed uitvoeren op het gebied van fyto-sanitaire zaken, gewasbeschermingsmiddelen, residuen, zaaizaad, voortkweekingsmateriaal, kwekersrecht en genetisch gemodificeerde gewassen. Bovendien is er dankzij het project nu een uitgebreid netwerk van professionele contacten uitgerold tussen de Roemeense deskundigen en hun Nederlandse en Franse collega's bij wie ze gemakkelijk te rade kunnen gaan.

Tijdens het project, dat liep van mei 2006 tot november 2007, is Roemenië toegetreden tot de Europese Unie als volwaardig lid. Het is nu aan de Roemeense deskundigen om in de praktijk te laten zien dat ze dat lidmaatschap verdienen. Beide RTA's, nu weer terug in Nederland, hebben daar vertrouwen in.

Fyto-sanitair onderzoek in Nederland

P-45

Peter Bonants¹ en Johan Bremmer²

¹ Plant Research International (PRI), Wageningen

² Landbouw Economisch Instituut (LEI), Den Haag

De overheid draagt verantwoordelijkheid voor het fyto-sanitaire beleid en heeft als doel om fyto-sanitaire risico's ten gevolge van de insleep, vestiging en verspreiding van ongewenste organismen in landbouw, natuur en landschap te minimaliseren. (Kaderbrief 2007). Daarbij dient voldaan te worden aan de internationale eisen van de fyto- en bestrijdingsrichtlijnen en moet vaak een balans gevonden worden tussen verschillende maatschappelijke belangen. Omdat Nederland een belangrijk handelsland is voor agrarische producten streeft de Nederlandse overheid naar een betrouwbaar en vanuit fyto-sanitair oogpunt veilig imago.

Een aantal ontwikkelingen bepalen de richting van en de prioriteitstelling binnen de concrete invulling van het beleid, te weten:

- **Globalisering.** Wereldwijd nemen goederen-

stromen zowel qua volume als qua aantal landen toe door: (1) gewijzigde consumptiepatronen, (2) liberalisering van de wereldhandel en (3) toenemende 'outsourcing' van productie naar landen met goedkopere productiefactoren en / of betere klimatologische omstandigheden. Deze toenemende handelsstromen leiden tot grotere fyto-sanitaire risico's, zeker voor een handelsland als Nederland.

- **Maatschappelijke context van beleid.** De maatschappelijke impact van maatregelen gaat een steeds belangrijker rol spelen. Het fyto-sanitair beleid heeft naast de landbouwsector ook raakvlakken met andere (maatschappelijke) sectoren (natuur, milieu, landschap) en (institutionele) partijen. Vanuit het internationale beleidskader rondom biodiversiteit (CBD) worden nadrukkelijker eisen / randvoorwaarden gesteld m.b.t. het nemen van fyto-sanitaire maatregelen. Daarnaast hangt de effectiviteit van beleid sterk af van het draagvlak en *commitment* van diverse *stakeholders*. De noodzaak en legitimiteit van maatregelen moet duidelijk zijn.
- **Context nationale overheid.** Het fyto-sanitair beleid moet binnen een gelimiteerd budget vormgegeven worden. De effectiviteit en allocatie van middelen bepalen in belangrijke mate het succes van het beleid ofwel de fyto-sanitaire bescherming. Daarnaast geeft het thema 'van zorgen voor naar zorgen dat' richting aan het beleid van de overheid. Dit betekent dat de overheid er naar streeft om verantwoordelijkheid zoveel mogelijk aan de private sector te laten.
- **Context nationale sectorstructuur.** Er is sprake van voortdurende schaalvergroting, verticale ketenintegratie (van bijvoorbeeld teelt met handel) en de vorming van multi-nationale ondernemingen. Daarnaast zal de afkalving van de collectiviteit het huidige Nederlandse fyto-sanitaire systeem beïnvloeden (posities en rollen LTO, PT, keuringsdiensten NAK, BKD, KCB).
- **Europese context.** Het fyto-sanitair beleid wordt in belangrijke mate op EU-niveau bepaald. In de besluitvorming van de EU gaat 'wetenschappelijke onderbouwing' van maatregelen en beslissingen een steeds belangrijker rol spelen. Dit vereist meer samenwerking op Europees niveau en een meer Europese benadering, ook op het terrein van onderzoek. Hiervoor is een goede infrastructuur nodig, bijvoorbeeld in de vorm van Europese onderzoeksstructuren en databases.

Binnen dit fyto-sanitaire kader wordt door WUR een aantal projecten uitgevoerd in BO-06 Plantgezondheid zowel in thema Fyto Beta (5.1) als ook Fyto Gamma (5.2). In het eerste thema wordt de aandacht meer gericht op kennis over het pathogeen (biologie, detectie, verspreiding, beheersing) en in het tweede thema is de focus gericht op het genereren van kennis en methoden ten behoeve van het optimaliseren van het beleidsproces, zowel procesmatig als inhoudelijk.

Nationaal Referentie Laboratorium Plantgezondheid - 'Deskundigheid over grenzen heen'

P-46

Mariëtte Edema et al.

Plantenziektenkundige Dienst

Het Nationaal Referentie Laboratorium wil autoriteit zijn op het gebied van kennis van ziekten en plagen. We zijn ontstaan uit de afdeling Diagnostiek van de Plantenziektenkundige Dienst en functioneren als nationaal centrum voor de diagnostiek en kennisontwikkeling. We zijn verantwoordelijk voor het gebruik en de ontwikkeling van betrouwbare methoden en referentiematerialen en leveren wetenschappelijke onderbouwing voor het ontwikkelen en implementeren van beleid. We opereren in een netwerk van beleidsdirecties, nationale en internationale kennisinstellingen en de praktijk. Zo dragen wij bij aan een sterke internationale positie van Nederland in de agrarische sector en groene ruimte.

Gevolgen herziening EU- toelatingsrichtlijn

P-47

Jo Ottenheim et al.

Nefyto

De revisie van de Europese toelatingsrichtlijn vormt een serieuze bedreiging voor de economische positie van de Europese en Nederlandse land- en tuinbouw. In de voorstellen is sprake van het invoeren van extra toelatingseisen op grond van specifieke, intrinsieke stoffeigenschappen, zgn. *cut-off*-criteria. Volgens Nefyto zijn strengere toelatingsregels niet nodig. Mens, dier en milieu zijn met de huidige regels ook al goed beschermd.

Cijfers van de Europese koepelorganisatie van de agrochemische industrie (ECPA) wijzen op een verlies van 25 tot 86% van het aantal actieve stoffen. Deze gevolgen staan in schril contrast met de huidige herwaardering van de land- en tuinbouw voor voedsel, economie en energievoorziening.

POSTERS